Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

7d GODINA
STALNA KONFERENCIJA GRADOVA I OPŠTINA
SAVEZ GRADOVA I OPŠTINA SRBIJE

PRAVNE NOVOSTI

Bilten SKGO za propise od značaja za lokalnu samoupravu
God. VI, br. 7 — Beograd, 27. decembar 2023. godine

IZMENE I DOPUNE ZAKONA O NAKNADAMA ZA KORIŠĆENJE JAVNIH DOBARA

NAJVAŽNIJE IZMENE I DOPUNE

- ✓ **Naknada za promenu namene poljoprivrednog zemljišta** – ujednačavanje osnovice za promenu namene poljoprivrednog zemljišta.
- ✓ **Naknada za zaštitu i unapređivanje životne sredine** – bliže i jasnije određenje obveznika naknade; dopuna u pogledu osnovice naknade za aktivnosti koje imaju negativan uticaj na životnu sredinu; utvrđivanje maksimalne visine nakande; način utvrđivanja i plaćanja; utvrđena oslobođanja od plaćanja naknade.
- ✓ **Naknada za korišćenje javnih površina** – dopunjene odredbe koje se odnose na vrste naknada; utvrđena nova osnovica; dopuna odredbe koja se odnosi na visinu naknade; način utvrđivanja i plaćanja; proširen krug subjekata koji je oslobođen plaćanja naknade.
- ✓ **Naknada za korišćenje prirodnog lekovitog faktora** – izmena visine naknade i propisan najviši iznos.

NAKNADA ZA PROMENU NAMENE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Ujednačavanje osnovice za promenu namene poljoprivrednog zemljišta

Članom 44. stav 1. uređeno je da se osnovica za promenu namene poljoprivrednog zemljišta utvrđuje na osnovu prosečne cene kvadratnog metra poljoprivrednog zemljišta u odgovarajućoj, odnosno graničnoj zoni, određene aktom jedinice lokalne samouprave za potrebe utvrđivanja poreza na imovinu za godinu u kojoj se utvrđuje naknada. Ukoliko je utvrđena prosečna cena kvadratnog metra poljoprivrednog zemljišta u više graničnih zona primeniće se cena kvadratnog metra koja je najpovoljnija za obveznika. Ukoliko nije utvrđena prosečna cena u zoni niti graničnim zonama, vrednost zemljišta utvrđuje ovlašćeni sudski veštak za poslove poljoprivrede, u skladu sa propisom kojim se uređuje postupak eksproprijacije.

Ovu uslugu SKGO realizuje u okviru programa „Partnerstvo za dobru lokalnu samoupravu“, koji podržava Vlada Švajcarske

Novim izmenama ujednačava se osnovica naknade za promenu namene poljoprivrednog zemljišta, a na taj način za osnovicu se uzima vrednost poljoprivrednog zemljišta i u slučaju kada je planskim dokumentom izvršena promena namene zemljišta u građevinsko. Izmenama (član 46. novi stav 3.) se vrši i preciziranje da se poljoprivredno zemljište kome je planskim dokumentom promenjena namena u građevinsko, do provođenja nameni koristi za poljoprivrednu proizvodnju, a obveznik je dužan da plati naknadu za promenu namene poljoprivrednog zemljišta pre izdavanja građevinske dozvole. Takođe, uređeno je (dopunama člana 43.) da se zahtev za promenu namene poljoprivrednog zemljišta može podneti kada je odgovarajućim planskim dokumentom planirana druga namena, čime se omogućava da se zahtev za promenu namene može podneti u skladu sa bilo kojim odgovarajućim planskim dokumentom.

NAKNADA ZA ZAŠTITU I UNAPREĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE

Bliže određenje obveznika naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine

Članom 134. stav 1. propisano je da je obveznik naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine pravno lice, preduzetnik i ogranak stranog pravnog lica koje obavlja određene aktivnosti koje utiču na životnu sredinu, kao i vlasnik teretnih vozila, odnosno lica koja obavljaju transport nafte i naftnih derivata, odnosno sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija iz industrije ili za industriju, odnosno transport sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija namenjenih daljoj prodaji iz skladišta, na teritoriji jedinice lokalne samouprave sa statusom ugrožene životne sredine na području od značaja za Republiku Srbiju.

Izmenama zakona kod člana 134. dodaju se novi stavovi 3, 4, 5 i 6. kojim se bliže uređuje gde se obavlja delatnost pravnog lica, preduzetnika i ogranka stranog pravnog lica, kao i šta se smatra pod stepenom negativnog uticaja koji nastaje obavljanjem aktivnosti.

Pod obavljanjem aktivnosti podrazumeva se obavljanje delatnosti pravnog lica, preduzetnika i ogranka stranog pravnog lica u sedištu i izdvojenim poslovnim jedinicama, a pod izdvojenom poslovnom jedinicom podrazumevaju se poslovni prostor i poslovne prostorije izvan sedišta u kojima obveznik obavlja delatnost, kao i zemljište i prostorije na zemljištu izvan poslovnog sedišta koje služe za obavljanje delatnosti, izdvojenom poslovnom jedinicom se smatra i obavljanje delatnosti na gradilištu u neprekidnom trajanju dužem od 12 meseci. Pod stepenom negativnog uticaja koji nastaje obavljanjem aktivnosti smatra se neposredan kao i posredan uticaj delatnosti koju obavlja obveznik naknade na zagađivanje životne sredine (vode, vazduha, zemljišta, šuma, geoloških resursa, biljnog i životinjskog sveta) kojima se unose zagađujuće materije ili energija u životnu sredinu (stvaranje buke, vibracije, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja) koji ima ili može imati štetne posledice na kvalitet životne sredine i zdravlje ljudi.

Dopuna osnovice naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine za aktivnosti koje imaju negativan uticaj na životnu sredinu i utvrđivanje maksimalne visine naknade

Osnovica naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine za obavljanje aktivnosti u skladu sa članom 135. je stepen negativnog uticaja na životnu sredinu koje nastaje obavljanjem aktivnosti, a osnovica naknade za transport nafte i naftnih derivata, odnosno sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija iz industrije ili za **industriju,** odnosno transport sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija namenjenih daljoj prodaji iz skladišta, na teritoriji JLS

sa statusom ugrožene životne sredine na području od značaja za Republiku Srbiju je količina tereta, odnosno nosivost transportnog sredstva ukoliko ne postoje podaci o količini tereta prilikom transporta izražena u tonama (t).

Maksimalna visina naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine propisana je Zakonom i to u prilogu 6, tabela 2. Zakona; visina naknade iz člana 134. stav 1. tačka 1) za pravno lice, preduzetnika i ogranak stranog pravnog lica propisuje se aktom Vlade; a ***visinu naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine iz člana 134. stav 1. tačka 2) Zakona odnosno za transport opasnih materijala, svojim aktom utvrđuje JLS***, shodno odredbama člana 136. Zakona.

Način utvrđivanja i plaćanja naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine

Utvrđivanje naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine u skladu sa članom 137. Zakona obvezniku iz člana 134. stav 1. tačka 1) ovog zakona, vrši organ JLS u čijoj su nadležnosti utvrđivanje, kontrola i naplata javnih prihoda i to rešenjem za kalendarsku godinu, srazmerno periodu obavljanja aktivnosti na teritoriji JLS, odnosno gradske opštine u gradu čijim posebnim aktima je to uređeno. Izmenama odredbi Zakona, uređeno je da se pravnom licu, odnosno preduzetniku i ogranku stranog pravnog lica - naknada ne utvrđuje za kalendarsku godinu u kojoj je osnovano, odnosno registrovano.

Nadležni organ JLS može naknadu utvrditi na osnovu prijave, bilansa, poslovnih knjiga i evidencija, računovodstvenih iskaza, poslovne dokumentacije i drugih isprava kojima raspolaže JLS, prikupljene od obveznika ili trećih lica, kao i svakog drugog dokaznog sredstva kojim se činjenice mogu utvrditi. A utvrđivanje i plaćanje naknade iz člana 134. tačka 2) zakona vrši obveznik na osnovu visine naknade propisane aktom JLS, pre preuzimanja ili isporuke robe.

Utvrđena naknada iz člana 137. stav 1. se plaća tromesečno, u iznosu utvrđenom rešenjem, srazmerno broju dana u tromesečju za koje se naknada plaća u odnosu na obavezu utvrđenu za kalendarsku godinu, u roku od 15 dana od dana isteka tromesečja, na propisani uplatni račun javnih prihoda.

Zakonom je uređeno plaćanje obaveze za obveznika iz člana 134. stav 1.tačka 2, na način da do dospelosti obaveze po rešenju o utvrđivanju naknade iz stava 1. člana 137., obveznik naknade plaća akontaciono u visini obaveze za poslednje tromesečje prethodne godine. Pozitivnu razliku između naknade utvrđene rešenjem nadležnog organa i akontaciono plaćene naknade za tromesečje za koje je obaveza naknade dospela, obveznik je dužan da plati u roku od 15 dana od dana dostavljanja prvostepenog rešenja o utvrđivanju naknade. Ako je obveznik akontaciono platio više naknade, nego što je bio dužan da plati prema obavezi utvrđenoj rešenjem, više plaćena naknada koristi se za namirenje naknade za naredno tromesečje ili se vraća obvezniku na njegov zahtev. Ako se po proteku kalendarske godine obvezniku utvrdi naknada iz stava 1. ovog člana za tu godinu, utvrđena naknada se plaća u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Ako se po proteku kalendarske godine obvezniku utvrdi naknada za tu godinu, utvrđena naknada se plaća u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Uređuje se ograničenje visine godišnje naknade na 0,4 % prihoda od poslovanja ostvarenog u prethodnoj godini, odnosno ukupan iznos naknade koju obveznik plaća ne može biti veći od 0.4 % ukupnog prihoda u prethodnoj godini, a za paušalno oporezivanje pod ukupnim prihodom smatra se paušalno utvrđen prihod rešenjem poreskog organa za prethodnu godinu.

Članom 138. uređuju se rokovi za podnošenje prijave za utvrđivanje naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine. Obveznik iz člana 134. stav 1. tačka 1) Zakona, dužan je da podnese prijavu nadležnom organu JLS do 30. aprila svake godine, čime se rokovi usklađuju sa rokovima za podnošenje finansijskih

izveštaja. Obveznik naknade iz člana 134. stav 1. tačka 2) za preuzimanja, odnosno isporuke robe u toku meseca podnosi prijavu nadležnom organu JLS, odnosno gradskoj upravi do 15. u narednom mesecu, a obveznik koji je počeo da obavlja delatnost, obveznik koji je registrovao privremeni prekid ili prestao da obavlja delatnost, dužan je da organu nadležnom za utvrđivanje naknade iz stava 1. ovog člana, u roku od 15 dana od dana registrovanja promene dostavi na propisanom obrascu podatke od značaja za utvrđivanje naknade.

Oslobađanja od plaćanja naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine

Oslobađanja od naknada za zaštitu i unapređivanje životne sredine propisana su članom 138a i to za: direktne i indirektne korisnike budžetskih sredstava, stambene zajednice i organizacije obaveznog socijlanog osiguranja (aktivnosti koje imaju neznatan uticaj na životnu sredinu); preduzetnika za vreme prekida obavljanja delatnosti koje registruje u skladu sa zakonom o registraciji (za vreme prekida obavljanja delatnosti ne može vršiti uticaj na životnu sredinu); udruženje – nedobitna organizacija, crkva i verska zajednica koja se finansira isključivo od članarina, članskih doprinosa, donacija, dotacija, subvencija i sl., upravljači nacionalnih parkova, javna preduzeća koja gazduju šumama i šumskim zemljištem.

NAKNADA ZA KORIŠĆENJE JAVNIH POVRŠINA

Dopuna odredbi u pogledu vrste naknade, nova osnovica naknade za korišćenje javnih površina i kriterijumi za propisivanje visine naknade

Članom 236. propisano je da se pod korišćenjem javne površine za oglašavanje smatra korišćenje površine sredstva za oglašavanje, postavljenog na javnoj površini ili na površini objekta koji se nalazi na javnoj površini (stubovi, baloni, stajališta javnog prevoza, ekrani, elektronski displeji, svetleća slova i slično), za koje dozvolu izdaje nadležni organ JLS.

Pod korišćenjem javne površine za oglašavanje smatra se i korišćenje površine objekta, odnosno sredstva za oglašavanje koje se postavlja na površinama koje nisu javne, kada se takvim korišćenjem vrši neposredni uticaj na raspoloživost, kvalitet ili neku drugu osobinu javne površine, za koje dozvolu izdaje nadležni organ JLS.

Uređeni su pojmovi neposrednog uticaja na raspoloživost javne površine, kao i neposrednog uticaja na kvalitet ili neku drugu osobinu javne površine.

Pod neposrednim uticajem na raspoloživost javne površine podrazumeva se i uticaj sredstva za oglašavanje koje je postavljeno na površinu koja nije javna na mogućnost korišćenja javne površine za istu ili drugu namenu, u skladu sa tehničkim propisima. Pod ***uticajem na kvalitet*** ili neku drugu osobinu javne površine, podrazumeva se uticaj sredstva za oglašavanje koje je postavljeno na površinu koja nije javna na izgled javne površine u skladu sa propisima iz oblasti urbanizma, sigurnost lica koja se kreću javnom površinom i stvari na javnoj površini, kao i bezbednost učesnika u saobraćaju, očuvanje i unapređenje izgleda javne površine.

Osnovica naknade za korišćenje javne površine u skladu sa članom 238. je površina utvrđena dozvolom nadležnog organa JLS, odnosno drugim aktom nadležnog organa JLS u slučaju korišćenja javne površine bez dozvole nadležnog organa izražena u metrima kvadratnim (m2).

Kriterijumi za propisivanje visine naknada su uređeni tako da se odnose na korišćenje javne površine za postavljanje privremenih objekata, kao i za sredstva za oglašavanje i to: vreme korišćenja, zona - ukoliko je zona utvrđena aktom JLS, tehničko-upotrebne karakteristike objekta, odnosno vrsta sredstva za oglašavanje shodno odredbama člana 239. zakona.

Način utvrđivanja i plaćanja naknade za korišćenje javnih površina

Članom 240. propisano je da se utvrđivanje naknade za korišćenje javne površine vrši prema površini prostora, odnosno sredstva za oglašavanje ili prema tehničko-upotrebnim karakteristikama objekta, odnosno vrsti sredstva za oglašavanje, srazmerno odobrenom vremenu korišćenja, utvrđenog dozvolom nadležnog organa JLS. Utvrđena naknada umanjuje se za 50% u slučaju korišćenja sredstva za oglašavanje za sopstvene potrebe i za potrebe drugih lica, postavljenog na površinu koja nije javna, kojim se vrši neposredni uticaj na raspoloživost, kvalitet ili neku drugu osobinu javne površine. U slučaju korišćenja javne površine na način propisan članom 236. ovog zakona, bez dozvole nadležnog organa, naknada se utvrđuje prema podacima iz akta nadležne inspekcije o površini prostora, odnosno sredstva za oglašavanje ili prema tehničko-upotrebnim karakteristikama objekta, odnosno vrsti sredstva za oglašavanje i vremenu korišćenja. Naknada se u skladu sa ovim stavom uvećava za 50% u odnosu na propisanu visinu naknade za korišćenje javne površine sa dozvolom nadležnog organa.

Naknada za korišćenje javne površine po osnovu zauzeća javne površine građevinskim materijalom i za izvođenje građevinskih radova uvećava se za 100% ako investitor produži dozvoljeni rok za zauzimanje javne površine, a izuzetno, ne smatra se produženjem roka ako investitor prekorači rok završetka izgradnje evidentiranog u pismenoj izjavi investitora o početku građenja, odnosno izvođenja radova i roku završetka građenja, u slučajevima kada organ JLS ne odobri zauzeće javne površine u traženom roku zbog nedostatka saobraćajno-tehničkih uslova koji su postojali u vreme traženja odobrenja.

Proširen krug subjekata koji je oslobođen plaćanja naknade

Uređuje se oslobađanje od plaćanja naknade za korišćenje javnih površina za direktne i indirektne korisnike budžetskih sredstava, Crveni krst Srbije i nedobitne organizacije kada sprovode aktivnosti od opšteg interesa koje se finansiraju sredstvima JLS, shodno odredbama člana 241. zakona.

NAKNADA ZA KORIŠĆENJE PRIRODNOG LEKOVITOG FAKTORA

Kod naknade za korišćenje prirodnog lekovitog faktora članom 245. uređuje se umesto visine naknade, najviši iznos naknade, pri čemu se propisuje osnov jedinici lokalne samouprave da svojim aktom uredi visinu naknade, ali najviše do iznosa naknade propisane Zakonom. Najviši iznos naknade za korišćenje prirodnog lekovitog faktora propisan je u Prilogu 13. Zakona (tabele visina naknade za korišćenje prirodnog lekovitog faktora). U prilogu 13. izmenjena je (povećana) visina naknade za prirodno lekoviti faktor sa 25 din. po m3 na 100 din. po m3.

Najviši iznos naknade iz Priloga 13. na osnovu koga će jedinice lokalne samouprave propisati aktom skupštine, iznose naknade za korišćenje prirodnog lekovitog faktora, umanjuje se za 2024. godinu 50%, a za 2025. godinu 25%.

VAŽENJE I PRIMENA

Narodna skupština Republike Srbije donela je **Zakon o izmenama i dopunama Zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara** 26. oktobra 2023. godine, a **koji je stupio na snagu 4. novembra 2023. godine** i objavljen u Službenom glasniku Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, br. 92/23).

Odredbe o utvrđivanju i naplati naknada iz nadležnosti lokalne poreske administracije primenjuju se od 01.01.2024. godine.

Odredbe o plaćanju mesečne akontacije za naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine, o usklađivanju dinarskih iznosa naknada, o donošenju podzakonskih akata, primenjuju se od dana stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara.

U samostalnim odredbama zakona propisano je i da će se **podzakonski akti koje je potrebno doneti na osnovu ovog zakona, doneti u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu zakona**.

Urednik biltena Pravne novosti: Maja Stojanović Kerić, šef Odeljenja za pravni sistem lokalne samouprave
Elektronska pošta: mailto:maja.stojanovic@skgo.org

Možete nas pratiti i preko:

Ovu uslugu SKGO realizuje u okviru programa „Partnerstvo za dobru lokalnu samoupravu“, koji podržava Vlada Švajcarske

Ovu uslugu SKGO realizuje u okviru programa „Partnerstvo za dobru lokalnu samoupravu“, koji podržava Vlada Švajcarske